

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

YTTRANDE
2024-11-29

Ärendenummer
NV-07371-24

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över utkast till rapport om hur Sverige genomför Århuskonventionen

Sammanfattning

Naturvårdsverket konstaterar att rapporten översiktligt liknar tidigare rapporteringars omfattning och innehåll. Däremot ser vi att det sedan förra rapporten har skett förändringar rörande Sveriges arbete med miljöinformationshantering som kan förtydligas. Vi föreslår därför några tillägg under artikel 4, 5 och 9 av bland annat åtgärder som syftar till att underlätta för allmänheten att ta del av miljöinformation. Det handlar exempelvis om Naturvårdsverkets webbsida om Århuskonventionen och omnämnande av lag (2022:818) om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data.

Vi ser även behov av vissa rättelser och ger förslag på ytterligare länkar, så att rapporten korrekt och än tydligare ska återge Sveriges genomförande av Århuskonventionen.

Naturvårdsverkets ställningstagande och skäl

Naturvårdsverket har i granskningen av utkast till Rapport om hur Sverige genomför Århuskonventionen fokuserat på behov av tillägg utifrån vårt sakområde för att ytterligare tydliggöra Sveriges genomförande av Århuskonventionen. Vi har även noterat att vissa förändringar som skett sedan förra rapporten föranleder behov av uppdatering av befintliga uppgifter, exempelvis uppdatering av webblänkar och faktauppgifter.

Artikel 4, Tillgång till miljöinformation

Rubrik 7

Naturvårdsverket föreslår ett tillägg gällande kravet på statliga myndigheter att ordna allmänna handlingar efter en klassificeringsstruktur för att underlägga sökbarheten. Vi föreslår att följande tillägg görs, i stycke (a) (i) under punkten 1 (sida 14 andra stycket):

Riksarkivets föreskrifter och allmänna råd om arkiv hos statliga myndigheter (RA-FS 1991:1, 6 kap 3 §) ställer krav på att allmänna handlingar ska redovisas efter en klassificeringsstruktur. Syftet är bland

annat att göra det lättare att söka efter diarieförda handlingar utifrån vilka verksamhetsområden och processer de uppstår i/tillhör.

Lagen (2010:566) om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen har upphört att gälla 2022-08-01 och ersatts av SFS 2022:818. Naturvårdsverket föreslår därför att sista meningen i texten rörande artikel 4 (g) på sida 17 ersätts av följande skrivning:

I lag (2022:818) om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data, också kallad öppna datalagen, finns bestämmelser om att en avgift inte får sättas till ett högre belopp än vad som behövs för att täcka kostnaderna för att reproducera, tillgängliggöra och sprida data och för att avidentifiera personuppgifter.

En värdefull datamängd ska tillgängliggöras i ett maskinläsbart format genom ett lämpligt gränssnitt eller genom bulknedladdning (2 kap. 3§). En värdefull datamängd som tillgängliggörs ska vara avgiftsfri. (4 kap. 2 §)

Lagen genomför direktivet direktiv (EU) 2019/1024 om öppna data och vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn.

Artikel 5, Insamling och spridning av miljöinformation

Rubrik 11

För att spegla det pågående arbetet med förslag till en ny digital lösning föreslår vi att stycke (a) (ii) i punkten 1 (sida 19 tredje stycket), sista meningen i ersätts med följande skrivning:

I regleringsbrevet för år 2024 fick Naturvårdsverket i uppdrag att tillsammans med länsstyrelserna ta fram ett förslag på en nationell digital lösning för inlämning av företags- och verksamhetsutövers miljörapportering. Uppdraget ska redovisas senast i slutet av februari 2025. Lösningen ska inledningsvis ersätta SMP.

Rörande arbete med att underlätta för allmänheten att hitta och ta del av miljöinformation föreslår vi tillägg i stycke (c) rörande punkten 3 (sida 23 femte stycket under (c)):

Naturvårdsverket har i egenskap av svensk nod för informationsförmedling enligt Århuskonventionen och funktionen att förmedla information om var miljödata/-information finns tillgänglig för allmänheten under 2024 uppdaterat Naturvårdsverkets webbsida om Århuskonventionen. Uppdateringen innebär att länkar till ett urval av relevanta ingångar till olika datamängder som innehåller miljöinformation har grupperats i nationella ingångar, myndighetsingångar respektive europeiska ingångar samt kompletterats med en kort beskrivande text för att göra det mer överskådligt och underlätta sökbarheten för allmänheten.

Vi föreslår i samma stycke ett tydliggörande av Naturvårdsverkets roll och de nationella miljömålen ställning genom dels ett tillägg av ny femte mening: *Naturvårdsverket samordnar arbetet med Sveriges miljömål och ansvarar för uppföljning av sju av de sexton miljö kvalitetsmålen. Dels genom justering av nuvarande femte mening (som förslås bli en sjätte mening): *De nationella miljömålen är beslutade av riksdagen och är ett samlingsnamn för ett...**

- Naturvårdsverket anser att kartverktyget ”Skyddad natur” som Naturvårdsverket ansvarar för är av den digniteten att detta verktyg borde beskrivas med ett eget stycke under c).
- Vidare så anser Naturvårdsverket att utvecklingsriktningen i offentlig sektor är att myndigheterna alltmer utvecklar och använder gemensamma tjänster för allmänhetens tillgång till miljöinformation. Två sådana myndighetsgemensamma tjänster som är viktiga för tillgängliggörandet av miljöinformation men som saknas i rapporten är Sveriges dataportal som Digg ansvarar för (www.dataportal.se) och Nationella geodataplattformen som Lantmäteriet ansvarar för (<https://www.lantmateriet.se/sv/nationella-geodataplattform/>).

Vi har också uppmärksammat behov av följande behov av rättelser:

- Ersätta länken på sida 24 i tredje stycket, tredje meningen som inte fungerar med följande länk: <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/miljoovervakning/nationella-datavardskap/>
- Ersätta länken vic-metria.nu i fjärde meningen som inte fungerar med: <https://geodatakatalogen.naturvardsverket.se/geonetwork/srv/swe/catalog.search#/home>
- På två ställen, sida 24 och 30, beskrivs Miljödataportalen. Denna är dock en avvecklad lösning. För underrubrik c) bör beskrivningen av Miljödataportalen troligtvis ersättas av en beskrivning av Naturvårdsverkets metadatakatalog för geodata, även vardagligt kallad Geodatakatalogen. Mer info: <https://geodatakatalogen.naturvardsverket.se/geonetwork/srv/swe/catalog.search#/home/>. För underrubrik d) är det för Naturvårdsverket oklart om det är Geodatakatalogen som åsyftas. Om det istället är den avvecklade Miljödataportalen som åsyftas bör texten utgå.
- Den myndighetsgemensamma strategin för miljödatahantering beskrivs på två olika ställen, sida 25 och 27-28, men med något olika namn. Naturvårdsverket anser att dessa beskrivningar bör arbetas ihop till ett stycke. Texten behöver även uppdateras angående hur strategin förvaltas idag, eftersom Miljöinformationsrådet som tidigare ansvarade för förvaltningen har avvecklats. I texten under stycke (c) när det gäller punkten 3 (sida 25) i fjärde stycket bör länken bytas ut och de två sista meningarna ersättas med följande: <https://www.naturvardsverket.se/4b007d/globalassets/data-och-statistik/oppna-data/strategi-for-miljodatahantering-version-1-11.pdf>
Ansvaret för miljödatastrategin togs först över av miljöinformationsrådet 2017. Rådet kom 2020 överens om rekommendationer om metadatanterning. När rådet avslutades 2023 tog Naturvårdsverket över ansvaret för strategin. Naturvårdsverket ser fortfarande stort behov av att samverka men mer inom konkreta områden såsom naturområdet och miljörapportering, där det finns behov av att kraftsamla. Sådan samverkan kan fortsatt ske i specifika samverkansgrupper och bilateralt.
- Stycket om miljöövervakningens programområden på sida 30 behöver kompletteras med programområdet ”Biogeografisk uppföljning av naturtyper och arter”, som tillkommit sedan tidigare rapportering.

Därmed behöver texten ändras så att det står *elva* istället för ”tio” när det gäller antalet programområden.

- Sista meningen i andra stycket på sida 28 föreslår vi tas bort, eftersom vi uppfattar att det inte längre är lika uttalat som tidigare att miljöinformation kan vara en av de nya grunddatadomänerna.
- Namnet på webbplatsen och länken under stycke (e) i punkten 5 (sida 31 sista stycket, femte meningen) kan ändras enligt följande: *Ett exempel är den årliga uppföljning av miljömålen som presenteras på Sveriges miljömål <https://sverigesmiljomal.se/>.*
- I stycke (f) i punkten 6 (sida 33 tredje stycket) bör sista meningen utgå. Denna poängsättning och ranking har inte gjorts de senaste åren i avvaktan på en uppdatering av förordning (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter.

Naturvårdsverket ser även att fler länkar skulle kunna läggas in för att tydliggöra texten och komplettera bilden av tjänster som tillgängliggör miljöinformation:

- Komplettering i texten på sida 29, sjunde stycket, om Databasen Kolada med länken <https://kolada.se/verkyg/jamforaren/?report=130290>.
- Tillägg med följande länkar till publika tjänster som tillhandahåller miljöinformation på lämpligt ställe i avsnitt (c):

[I Sveriges dataportal \(dataportal.se\)](http://dataportal.se) visas olika sorters miljödata och andra typer av miljöinformation från flera myndigheter, organisationer och sektorer.

[DiVA \(diva-portal.org\)](http://diva-portal.org), [Digitala Vetenskapliga Arkivet](http://digitala.vetenskapliga-arkivet.se), utgör en gemensam söktjänst för olika publikationer hos cirka 50 lärosäten och myndigheter. Här återfinns både expertgranskad forskning och vetenskapliga rapporter om miljö.

[Data, databaser och sökregister \(naturvardsverket.se/verkyg-och-tjanster/data-databaser-och-sokregister\)](http://naturvardsverket.se/verkyg-och-tjanster/data-databaser-och-sokregister), Naturvårdsverket tillgängliggör flera miljödata i olika format, i databaser och i register beroende på ämnesområde.

[Nationell metadatakatalog för miljödokument \(miljodokument.naturvardsverket.se\)](http://miljodokument.naturvardsverket.se), I [Nationell metadatakatalog för miljödokument](http://miljodokument.naturvardsverket.se) finns tillstånds- och beslutsdokument för en rad industrier i Sverige.

- Tillägg av länk i stycke (d) när det gäller andra stycket i punkten 4, i slutet av första meningen (sida 30), för att visa tillgängliggörandet av miljöinformation inom den nationella miljöövervakningen.

<https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/miljoovervakning/nationella-datavardskap/> eller till <https://www.naturvardsverket.se/verkyg-och-tjanster/data-databaser-och-sokregister/miljoovervakningsdata/>

Rubrik 14

Naturvårdsverket föreslår ett tillägg på sida 36, under ”Ange eventuella relevanta webbadresser”, om Naturvårdsverkets uppdatering av webbsidan om Århuskonventionen i syfte att underlätta allmänhetens att hitta miljöinformation:

Naturvårdsverket har i egenskap av svensk nod för informationsförmedling enligt Århuskonventionens och funktionen att förmedla information om var miljödata/-information finns tillgänglig för allmänheten en webbsida om Århuskonventionen med en länksamling till ett urval relevanta ingångar till olika datamängder som innehåller miljöinformation grupperade i nationella ingångar, myndighetsingångar respektive och europeiska ingångar och med en kort beskrivande text för att göra det mer överskådligt och underlätta sökbarheten för allmänheten.

Artikel 9, Tillgång till rättslig prövning

Rubrik 30

Under stycke (b) när det gäller punkten 2 (sida 52 stycket 5) föreslår Naturvårdsverket följande tillägg:

Högsta domstolen har därutöver i NJA 2023 sida 883 (I) fastställt att en organisation med huvudsakligt ändamål att tillvarata kulturmiljöintressen även kan ha rätt att överklaga ett beslut om rivningslov.

Beslut om detta yttrande har fattats av vikarierande generaldirektören Maria Ohlman efter föredragning av tillförordnande avdelningschefen Johan Bogren.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit Emma Mogren, Susanne Borenberg, Jannica Häggbom och Lina Vogel.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

För Naturvårdsverket

Maria Ohlman

Johan Bogren

Kopia till:
bastian.ljunggren@regeringskansliet.se